

DZIAŁ VI RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1, 2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są osoby **w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowacanych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Dane BAEL od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Dane te nie są w pełni porównywalne z wynikami badań dla okresów wcześniejszych, publikowanymi w poprzednich edycjach Rocznika.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo w BAEL i NSP 2011 stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) **do pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych); jeżeli przerwa

CHAPTER VI LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1, 2 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers **persons aged 15 and more**, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. The survey does not include institutional households.

The LFS data since 2010 were generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011. The data are not fully comparable to the surveys' results for the previous periods published in the previous edition of the Yearbook.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive in LFS and in the Census 2011 is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed** persons are persons, who during the reference week:
 - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or a family-owned business beyond agriculture,
 - formally had a work, but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather) if the break in employment did not exceed 3 months; the additional criterion since 2006 in case of

w pracy wynosiła ponad 3 miesiące; ponadto w BAEL przyjmuje się, że jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium od 2006 r. w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

2) za **bezrobotne** uznaje się osoby w wieku 15–74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono również osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Od I kwartału 2008 r. czas poszukiwania pracy w BAEL liczony jest od momentu zakończenia przerwy w poszukiwaniu pracy, o ile wystąpiła i trwała co najmniej 4 tygodnie. W związku z tym dane te nie są porównywalne z danymi za lata poprzednie.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników reprezentacyjnego badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), w tabl. 1-4 sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdań z badań prowadzonych poprzez

employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

2) **unemployed persons** are persons aged 15–74, who simultaneously fulfill three conditions:

- *within the reference week were not employed,*
- *within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,*
- *were available for work within a 2-week period following the reference week.*

The unemployed also include persons who found and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Since the I quarter of 2008 the duration of job search in LFS has been calculated since the moment of ending the break in a job search providing that it happened and lasted at least 4 weeks. Therefore these data are not comparable with the results of the previous years.

Economically inactive persons are persons who are not classified either as employed or unemployed.

3. The activity rate is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The employment rate is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The unemployment rate calculated as the share of unemployed (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

4. *Due to rounding-off results of the Labour Force Survey (LFS), sum of components in tables 1-4 can differ from the amount given in the item “total”.*

Employment

1. *Data were compiled on the basis of reports from enterprises and budgetary sphere entities as*

przedsiębiorstwa i jednostki sfery budżetowej oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009; patrz ust. 5 na str. 126,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. **Pełnozatrudnieni** są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące **pracujących według stanu** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w latach 2005-2009 wyszaco-

well as estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture).

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) *employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);*
- 2) *employers and own-account workers, i.e.:*
 - a) *owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005-2009; see item 5 on page 126,*
 - b) *owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,*
 - c) *other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;*
- 3) *outworkers;*
- 4) *agents (including contributing family workers and persons employed by agents);*
- 5) *members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);*
- 6) *clergy fulfilling priestly obligations.*

3. **Full-time paid employees** are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker; **part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. *Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.*

4. Data concerning **employment on a given day** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning **employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII** in 2005-2009 were estimated on the basis of the

wano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;
 - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

Dane o pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Do **osób wykonujących pracę nakładczą** zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem, niezależnie od tego, czy podjęły one pracę w okresie sprawozdawczym, czy nie podjęły jej z uzasadnionych przyczyn (zwolnienia lekarskiego, urlopu wypoczynkowego, urlopu macierzyńskiego, przejściowego braku surowca, sezonowych prac polowych i in.), a które zgodnie z ogólnie obowiązującymi przepisami o zatrudnieniu nie mogą być skreślone z ewidencji zatrudnionych przy pracy nakładczej.

8. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) *in 2005-2009 are not included the following employed persons:*
 - a) *on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs;*
 - b) *on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;*
- 2) *since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).*

Data regarding employed persons on private farms in agriculture since 2010 are not strictly comparable to those for previous year.

6. *Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:*

- 1) **the employment, on a given 31 XII**, *of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;*
- 2) **the average paid employment** — *full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.*

7. **Outworkers** *are persons who are bound by a contract defining the scope of activity to be performed for the entity providing the work and which is performed outside its facilities, regardless of the fact either they took the job in reporting period or did not take it by justified reasons (sick leave, vacation, maternity vacation, temporary lack of raw material, seasonal agricultural works etc.) , and who according to regulations on employment cannot be excluded from evidence of outworkers.*

8. **Agents** *are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.*

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

9. Dane grupowane według sekcji opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 25.

10. W tabl. 3 dane prezentowane są według faktycznego miejsca pracy pracownika i rodzaju działalności, natomiast w pozostałych tablicach — według siedziby zarządu jednostki.

11. Prezentowane dane o pracujących, z wyjątkiem tabl. 3 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Dane o pracujących nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

12. Informacje o ruchu zatrudnionych dotyczą pełnozatrudnionych bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo oraz bez pracowników zmieniających wymiar etatu z pełnego na niepełny lub odwrotnie. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries of these persons are dependent on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay the contractor a lump-sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

9. *Data grouped according to sections were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 25.*

10. *In table 3 data are presented by actual workplace of employed person and type of activity, in other tables — by seat of management of unit.*

11. *Presented data on employed persons, excluding table 3, do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers, clergy and economic entities employing up to 9 persons.*

Data on employed persons do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

12. *Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees excluding seasonal and temporary employees and excluding employees changing work from full-time to part-time or inversely. These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.*

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons, who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacation and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of

o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

13. Wolne miejsca pracy to miejsca powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czyni starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

14. Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 69, poz. 415, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat, a nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn, jest osobą niezatrudnioną i niewykonyującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę

persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations less the number of persons granted child-care leaves) during a survey year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

13. Vacancies job are created due to labour turnover or newly established fulfilling simultaneously three criteria:

- 1) *they are actually free to take on the reporting day,*
- 2) *employer made attempts to find persons willing to take the job,*
- 3) *in case of finding adequate persons, the employer would be ready to employ them immediately.*

14. Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 69, item 415, with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and is less than 60 in case of women and less than 65 in case of men, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. The **registered unemployment rate** is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in

wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Stopę bezrobocia rejestrowanego podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Dane od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

3. Informacje o wydatkach Funduszu Pracy podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 69, poz. 415, z późniejszymi zmianami).

Warunki pracy

1. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy, niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;

active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

The registered unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

Data since 2010 are not strictly comparable to those for previous years.

3. *Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 69, item 415, with later amendments).*

Work conditions

1. **Information regarding accidents at work** includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

2. **Accident at work** is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) *during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;*

- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkami przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie trwania podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **wypadek przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy-zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;

- 2) *when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.*

*Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:*

- *during a business trip,*
- *during a training within the scope of common self-defence,*
- *at performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.*

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) *practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;*
- 2) *performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;*
- 3) *carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;*
- 4) *servicing the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;*
- 5) *stay – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;*
- 6) *performance of work, by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;*
- 7) *performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;*
- 8) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them;*
- 9) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*

- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m. in. według **wydarzeń** bezpośrednio je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Wydarzenia powodujące urazy pogrupowano od 2005 r. zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia** opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym dane:

- 1) obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka

10) *servicing supplementary forms of military service;*

11) *education at the National School of Public Administration by students who receive scholarships.*

3. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

5. *Accidents at work are classified, i.e., according to the events which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their causes (all shortcomings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents.*

Contact-mode of injury since 2005 are grouping according to the EUROSTAT recommendation.

6. *Information regarding persons working in hazardous conditions i.e., with substances hazardous to health is compiled on the basis of reports. Data concern persons:*

- 1) *employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activ-*

magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych); opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);

- 2) dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi;
- 3) do obliczenia wskaźnika na 1000 zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku badanego.

7. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

8. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

9. Szczegółowe objaśnienia i informacje z zakresu warunków pracy zawierają publikacje GUS z serii „Informacje i opracowania statystyczne” — „Wypadki przy pracy” oraz „Warunki pracy”.

ities); professional, scientific and technical activities (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); administrative and support service activities (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); education (only tertiary education); human health and social work activities (in the scope of human health activities); other service activities (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) *exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery;*
- 3) *the number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 1000 paid employees.*

7. Evaluation of occupational risk is a complex estimation of possibility combination of bodily injury occurrence or health status worsening as well as seriousness of these events, in threatening situation. It is done in order to choose appropriate means for ensuring safety.

8. A disease is deemed an **occupational disease** if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or properties of performed work.

9. Detailed explanations and information concerning work conditions are contained in CSO's publications from series "Statistical information and report" — "Accidents at Work" and "Working Conditions".

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1 (69). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ**
 – na podstawie BAEL
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE
 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013				SPECIFICATION	
	przeciętne w roku annual averages		kwartały quarters					
	I	II	III	IV				
LUDNOŚĆ w tys.	1956	1872	1887	1885	1894	1908	1862	POPULATION in thous.
Mężczyźni	944	901	906	900	900	920	903	Men
Kobiety	1011	971	981	985	994	988	959	Women
Aktywni zawodowo	1093	1058	1068	1059	1075	1083	1056	Economically active persons
mężczyźni	599	581	586	579	592	595	577	men
kobiety	494	477	482	479	482	487	479	women
Pracujący	986	947	958	939	965	970	958	Employed persons
mężczyźni	538	520	527	512	535	536	524	men
kobiety	447	428	431	426	429	434	433	women
Bezrobotni ^a	108	111	110	120	110	112	98	Unemployed persons ^a
mężczyźni	61	61	59	67	57	59	52	men
kobiety	46	49	51	53	53	53	46	women
Bierni zawodowo	862	814	819	826	819	826	806	Economically inactive persons
Mężczyźni	345	320	320	321	308	325	326	Men
Kobiety	517	494	499	506	511	501	480	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ w %	55,9	56,5	56,6	56,2	56,8	56,8	56,7	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni	63,5	64,5	64,7	64,3	65,8	64,7	63,9	men
kobiety	48,9	49,1	49,1	48,6	48,5	49,3	49,9	women
Miasta	54,9	55,4	55,8	55,0	56,4	55,8	56,1	Urban areas
Wieś	56,8	57,5	57,3	57,2	57,1	57,6	57,1	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	50,4	50,6	50,8	49,8	51,0	50,8	51,5	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	57,0	57,7	58,2	56,9	59,4	58,3	58,0	men
kobiety	44,2	44,1	43,9	43,2	43,2	43,9	45,2	women
Miasta	48,3	48,9	49,3	47,9	49,8	49,0	50,3	Urban areas
Wieś	52,4	52,2	52,1	51,5	51,9	52,4	52,4	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	9,9	10,5	10,3	11,3	10,2	10,3	9,3	UNEMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni	10,2	10,5	10,1	11,6	9,6	9,9	9,0	men
kobiety	9,3	10,3	10,6	11,1	11,0	10,9	9,6	women
Miasta	12,1	11,7	11,7	13,0	11,6	12,0	10,4	Urban areas
Wieś	7,8	9,3	9,1	9,9	8,9	9,0	8,2	Rural areas

^a Osoby w wieku 15—74 lata.

^a Persons aged 15—74.

TABL. 2 (70). **AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2013 R. – na podstawie BAEL**
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2013 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność Popula- tion	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawo- dowo Eco- nomi- cally inactive persons	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej Activity rate	Wskaź- nik za- trudnie- nia Em- ployment rate	Stopa bezro- bocia Unem- ployment rate
		ogółem total	pracu- jący em- ployed	bezrobot- ni ^a unem- ployed ^a				
		w tys. in thous.						
O G Ó Ł E M	1862	1056	958	98	806	56,7	51,5	9,3
TOTAL								
Według wieku: By age:								
w tym w wieku produkcyj- nym ^b	1365	1017	919	98	348	74,5	67,3	9,6
<i>of which of working age^b</i>								
15—24 lata	265	80	56	23	185	30,2	21,1	28,8
25—34	348	301	267	35	46	86,5	76,7	11,6
35—44	288	254	236	18	34	88,2	81,9	7,1
45—54	300	252	235	17	48	84,0	78,3	6,7
55 lat i więcej	661	168	163	5	494	25,4	24,7	3,0
<i>and more</i>								
Według poziomu wykształcenia: By educational level:								
Wyższe	393	319	297	23	73	81,2	75,6	7,2
<i>Tertiary</i>								
Policealne i średnie zawodowe <i>Post-secondary and vocational secondary</i>	452	310	286	24	142	68,6	63,3	7,7
Średnie ogólnokształcące	183	83	70	13	100	45,4	38,3	15,7
<i>General secondary</i>								
Zasadnicze zawodowe	405	262	233	29	143	64,7	57,5	11,1
<i>Basic vocational</i>								
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego	430	81	72	9	348	18,8	16,7	11,1
<i>Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education</i>								

^a Osoby w wieku 15—74 lata. ^b Mężczyźni 18—64 lata, kobiety 18—59 lat.

^a Persons aged 15—74. ^b Men aged 18—64, women aged 18—59.

Pracujący Employment

TABL. 3 (71). **PRACUJĄCY**^a
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	
				ogółem <i>total</i>	z liczby ogółem kobiety <i>of total numer women</i>
OGÓŁEM	729555	794127	793177	799820	392436
TOTAL					
sektor publiczny	189815	180572	170459	168857	108150
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	539740	613555	622718	630963	284286
<i>private sector</i>					
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	278600	308062	308002	307911	149857
<i>Agriculture^b, forestry and fishing</i>					
Przemysł	108761	103710	101887	103584	30838
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe	92150	85521	83050	84075	27990
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo	24679	35656	36048	33904	3540
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	87694	95966	91758	93044	48845
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa	31753	31882	33095	33729	6967
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	7105	8092	8249	8336	5537
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja	3047	6043	6216	6537	2210
<i>Information and communication</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12771	13474	13804	13816	9681
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5924	7270	6966	7150	3421
<i>Real estate activities</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	17395	14166	15633	16014	8357
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1710	9286	11197	10990	5159
<i>Administrative and support service activities</i>					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	30345	33965	33935	34731	20484
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>					
Edukacja	64885	66407	64908	65956	50195
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	40960	45036	45800	46567	36981
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6030	6313	6229	6071	3864
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					
Pozostała działalność usługowa	7896	8799	9450	11480	6500
<i>Other service activities</i>					

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 126.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 126.

TABL. 4 (72). **PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which	
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy <i>employees hired on the basis of an em- ployment contract</i>	właściciele, współ- właściciele i bezpłatnie pomaga- jący członkowie rodzin <i>owners, co-owners including contributing family workers</i>
OGÓŁEM	2005 317939	313685	2877
TOTAL	2010 345994	341768	3107
	2012 339073	335207	2793
	2013 344058	339911	3088
sektor publiczny	155965	155965	–
<i>public sector</i>			
sektor prywatny	188093	183946	3088
<i>private sector</i>			
w tym <i>of which</i>			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4108	3599	50
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>			
Przemysł	93509	92624	853
<i>Industry</i>			
w tym przetwórstwo przemysłowe	67766	66904	830
<i>of which manufacturing</i>			
Budownictwo	18199	17803	396
<i>Construction</i>			
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	46101	44928	928
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>			
Transport i gospodarka magazynowa	12956	12672	284
<i>Transportation and storage</i>			
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	3218	3112	106
<i>Accommodation and catering^Δ</i>			
Informacja i komunikacja	2268	2249	18
<i>Information and communication</i>			
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8057	7711	24
<i>Financial and insurance activities</i>			
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	5318	5228	90
<i>Professional, scientific and technical activities</i>			
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	3677	3625	52
<i>Administrative and support service activities</i>			
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	34123	34123	–
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>			
Edukacja	63933	63832	101
<i>Education</i>			
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	38098	37937	161
<i>Human health and social work activities</i>			
Pozostała działalność usługowa	470	450	20
<i>Other service activities</i>			

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5 (73). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013	
				ogółem total	w tym pod- mioty o licz- bie pracują- cych powyżej 9 osób ^a of which entities em- ploying more than 9 per- sons ^a
OGÓŁEM	360130	398413	391407	387749	330587
TOTAL					
sektor publiczny	175747	163966	154890	151404	151403
public sector					
sektor prywatny	184383	234447	236517	236345	179184
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8919	8776	8581	8403	2429
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł	90658	99472	97377	96273	90468
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe	75257	73823	71789	70642	65203
of which manufacturing					
Budownictwo	18618	26435	28079	25533	18476
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	52903	65180	62177	62158	44241
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa	18423	15424	16393	17115	12492
Transportation and storage					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	4205	5133	4873	4778	2898
Accommodation and catering ^Δ					
Informacja i komunikacja	2320	2812	2725	2738	2079
Information and communication					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11325	10031	9339	8355	7668
Financial and insurance activities					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5164	5722	5610	5355	4449
Real estate activities					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6824	9158	8653	8269	5099
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2821	4655	3698	4351	3390
Administrative and support service activities					
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	29087	33559	32986	33110	33109
Public administration and defence; compulsory social security					
Edukacja	63619	63212	62656	61891	61371
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	36973	39955	39131	39416	37145
Human health and social work activities					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	4865	5334	5285	5055	4906
Arts, entertainment and recreation					
Pozostała działalność usługowa	3406	3555	3844	4950	368
Other service activities					

^a Bez zatrudnionych za granicą.

^a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6 (74). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI ^a
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pełnozatrudnieni ^b Full-time employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time employees	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM 2005	288494	148641	25191	15520
TOTAL 2010	316886	158586	24882	15401
..... 2012	309070	155241	26137	16593
..... 2013	313142	158372	26769	17323
sektor publiczny <i>public sector</i>	141219	93088	14746	10218
sektor prywatny <i>private sector</i>	171923	65284	12023	7105
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	2348	514	1251	961
Przemysł <i>Industry</i>	89411	25391	3213	1478
w tym przetwórstwo przemysłowe <i>of which manufacturing</i>	64093	21806	2811	1347
Budownictwo <i>Construction</i>	16981	1591	822	226
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	42458	22772	2470	1584
Transport i gospodarka magazynowa <i>Transportation and storage</i>	12095	1636	577	139
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering ^Δ</i>	2541	1852	571	381
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	2081	688	168	86
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	7211	5592	500	410
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>	4222	1784	542	367
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>	4775	2667	453	231
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>	3273	1738	352	189
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne <i>Public administration and defence; compulsory social security</i>	32820	19431	1303	621
Edukacja <i>Education</i>	52664	40773	11168	8151
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>	35664	29049	2273	1698
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją <i>Arts, entertainment and recreation</i>	4272	2744	969	701
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>	326	150	124	93

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b Od 2009 łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo

^a Excluding economic entities employing up to 9 person. ^b Since 2009 including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7 (75). **PRZYJĘCIA DO PRACY^a**
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number				Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %	
		kobiety women	podjemu- jący pierwszą pracę persons starting work for the first time	osoby, które po- przednio pracowały persons formerly employed	powracający z urlopów wychow- awczych ^b persons returning from child- -care leaves ^b		
OGÓŁEM	2005	51209	21718	9222	24400	1389	17,7
TOTAL	2010	50706	20093	9299	38444	1055	15,7
	2012	48838	20466	7879	31585	1436	15,0
	2013	49210	20815	8758	30389	902	15,4
sektor publiczny		11606	6992	2042	7816	325	8,0
public sector							
sektor prywatny		37604	13823	6716	22573	577	21,6
private sector							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i ry- bactwo		357	51	91	215	#	15,2
Agriculture, forestry and fishing							
Przemysł		14715	4546	1960	9003	192	16,4
Industry							
w tym przetwórstwo przemysłowe ... of which manufacturing		12098	4255	1638	7191	171	18,7
Budownictwo		5023	246	556	3348	7	28,0
Construction							
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		10370	5370	2149	6586	274	23,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ							
Transport i gospodarka magazynowa.. Transportation and storage		2434	269	242	1607	12	20,2
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		550	351	64	323	21	19,4
Accommodation and catering ^Δ							
Informacja i komunikacja		442	122	124	284	6	22,7
Information and communication							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa		808	601	89	414	28	10,9
Financial and insurance activities							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		343	129	26	245	6	7,9
Real estate activities							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		637	341	147	410	7	13,0
Professional, scientific and technical activities							
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ		2582	1363	#	888	#	91,6
Administrative and support service activities							
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne		3673	1864	697	2463	105	11,2
Public administration and defence; compulsory social security							
Edukacja		3752	2856	516	2430	92	6,8
Education							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna . Human health and social work activities		3070	2417	711	1933	124	8,2
Działalność związana z kulturą, roz- rywką i rekreacją		382	232	88	213	21	8,5
Arts, entertainment and recreation							
Pozostała działalność usługowa		72	57	#	27	-	22,9
Other service activities							

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospo-
darczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic
entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 8 (76). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
 TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an employment contract		przeniesieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdolności do pracy, rehabilitację retired or granted pension due to an inability to work or due to reha- bilitation	korzystają- cy z urlopów wychodzą- wawczych ^b persons granted child-care ^b		
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee				
OGÓŁEM	2005	45871	19592	5016	3666	3983	2183	15,5
TOTAL	2010	50410	20260	7971	2929	2671	1272	15,5
	2012	51681	21154	8356	2713	3161	1191	16,0
	2013	47507	19425	6761	2772	3073	698	14,9
sektor publiczny		11420	6550	1488	239	1720	265	7,9
public sector								
sektor prywatny		36087	12875	5273	2533	1353	433	20,8
private sector								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..		323	46	31	4	27	#	13,8
Agriculture, forestry and fishing								
Przemysł		13385	4218	1873	739	1038	161	14,9
Industry								
w tym przetwórstwo przemysłowe		11256	3948	1677	664	528	147	17,5
of which manufacturing								
Budownictwo		5834	254	639	267	149	13	32,5
Construction								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		10258	5254	1726	1017	166	191	23,7
Trade; repair of motor vehicles ^Δ								
Transport i gospodarka magazynowa		2245	203	282	106	205	7	18,6
Transportation and storage								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		671	447	156	55	16	9	24,2
Accommodation and catering ^Δ								
Informacja i komunikacja		266	106	#	#	#	5	13,6
Information and communication								
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		798	599	130	95	30	15	10,9
Financial and insurance activities								
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		366	150	60	8	52	6	8,4
Real estate activities								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		632	290	99	36	40	15	12,7
Professional, scientific and technical activities								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		2050	1010	131	68	#	#	72,8
Administrative and support service activities								
Administracja publiczna i obrona naro-		2745	1227	107	50	332	63	8,4
dowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne								
Public administration and defence; com-								
compulsory social security								
Edukacja		4245	2848	901	101	578	99	7,7
Education								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		3283	2516	564	123	385	99	8,9
Human health and social work activities								
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		355	218	26	15	43	11	8,1
Arts, entertainment and recreation								
Pozostała działalność usługowa		51	39	#	#	-	-	16,2
Other service activities								

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 9 (77). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNO-KSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY ^a**
THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół of total number — school leavers				
			wyż- szych tertiary	policealnych i średnich zawodo- wych post- -secondary and sec- ondary vocational	liceów ogólno- kształca- jących general seconda- ry	zasadni- czych zawodo- wych basic vocatio- nal	
OGÓŁEM	2005	8120	3859	3151	2456	932	1581
TOTAL	2010	6545	2953	2941	1503	860	1241
	2012	5205	2122	2349	1254	602	1000
	2013	4652	2052	2311	1133	467	741
sektor publiczny		1632	1024	1210	265	103	54
<i>public sector</i>							
sektor prywatny		3020	1028	1101	868	364	687
<i>private sector</i>							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		68	6	30	26	4	8
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>							
Przemysł		1377	358	395	453	190	339
<i>Industry</i>							
w tym przetwórstwo przemysłowe		1116	316	322	384	151	259
<i>of which manufacturing</i>							
Budownictwo		426	32	88	126	33	179
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		764	345	285	244	120	115
<i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>							
Transport i gospodarka magazynowa		84	16	26	30	8	20
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		45	22	7	26	4	8
<i>Accommodation and catering ^Δ</i>							
Informacja i komunikacja		81	26	74	3	#	#
<i>Information and communication</i>							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		67	37	37	12	#	#
<i>Financial and insurance activities</i>							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		19	10	12	3	#	#
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ...		104	63	90	9	2	3
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		51	19	13	8	5	25
<i>Administrative and support service activities</i>							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne		569	343	418	88	41	22
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja		319	268	276	24	12	7
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		616	464	514	78	13	11
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekrea- cją		62	43	46	3	13	-
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa		-	-	-	-	-	-
<i>Other service activities</i>							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10 (78). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKwidOWANE
W 2013 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM TOTAL	787	112	672	18607	11592	13985	10394
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	11	–	5	338	235	241	216
Przemysł <i>Industry</i>	220	43	220	3077	2544	2550	2073
w tym przetwórstwo przemy- słowe <i>of which manufacturing</i>	214	43	214	2623	2167	2361	1961
Budownictwo <i>Construction</i>	116	1	65	2532	1743	2274	1441
Handel; naprawa pojazdów sa- mochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ</i>	53	2	53	5741	2888	3225	2262
Transport i gospodarka magazy- nowa <i>Transportation and storage</i>	5	–	5	829	219	485	276
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ .. <i>Accommodation and catering ^Δ</i>	5	–	5	700	497	976	877
Informacja i komunikacja <i>Information and communication</i>	34	5	20	171	104	65	23
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa <i>Financial and insurance activities</i>	14	1	14	206	131	255	225
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ ... <i>Real estate activities</i>	12	10	2	107	23	155	70

^a W ciągu roku.

^a During the year.

TABL. 10 (78). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO Utworzone I ZLIKwidowane
W 2013 R. (dok.)**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a newly created ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utworzone of which newly created jobs	z liczby ogółem w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of total number in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	24	1	1	398	163	397	189
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	100	16	100	693	298	1115	815
<i>Administrative and support service activities</i>							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	92	30	84	849	842	260	256
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja	9	3	9	1708	1352	1163	1080
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	71	–	71	859	432	592	474
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	–	12	212	116	154	104
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa	6	–	6	187	5	78	13
<i>Other service activities</i>							

^a W ciągu roku.

^a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11 (79). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
 Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS
JOB OFFERS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	156832	119709	131125	134042	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	78358	59385	64432	64852	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	53714	37500	37425	37345	previously not employed
w tym absolwenci ^a	10635	8872	9230	8766	of which school-leavers ^a
w tym w szkole wyższej ^b ..	3555	3121	2982	2749	of which in tertiary educa- tion ^b
bez kwalifikacji zawodowych	38445	29844	36078	37694	without occupational qualifica- tions
zwolnieni z przyczyn dotyczą- cych zakładu pracy	6954	3966	4682	5604	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^c	106831	61852	74064	79555	long-term unemployed ^c
posiadający prawo do zasiłku ...	13737	12669	13445	10929	possessing benefit rights
samotnie wychowujący co naj- mniej jedno dziecko w wieku 18 lat i mniej	3584 ^d	7623	9397	10261	bringing up single-handed at least one child aged 18 and less
niepełnosprawni	2983	4149	4691	5102	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowa- nego ^e w %	17,0	13,1	14,2	14,4	Registered unemployment rate ^e in %
Oferty pracy	536	722	938	1123	Job offers

^a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. ^b Dotyczy osób, które nie ukończyły 27 lat. ^c Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. ^d Dane dotyczą osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku 7 lat i mniej. ^e Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 129.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. ^b Concerns persons who have not reached their 27th birthday. ^c Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. ^d Data concern persons who bring up single-handed at least one child aged 7 and less. ^e See general notes, item 2 on page 129.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 13 (81). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL, DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2012		2013	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL								
Wyższe Tertiary	12671	8482	16698	11008	19968	13460	20272	13534
Policealne oraz średnie za- wodowe Post-secondary as well as vocational secondary	40390	23220	29441	15854	32344	17121	33016	17227
Średnie ogólnokształcące General secondary	14010	9755	15117	9387	15876	9666	16102	9680
Zasadnicze (zawodowe) Basic vocational	47071	20002	29821	11988	32384	12715	33345	12825
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe Lower secondary, primary and incomplete primary	42690	16899	28632	11148	30553	11470	31307	11586
WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}								
3 miesiące i mniej months and less	34587	14006	41599	18610	35056	14363	31780	13315
3— 6	20766	10517	20389	10677	20699	10448	20565	10232
6—12	20724	9758	19146	9502	21363	10037	22481	10313
12—24	23493	11834	19796	10049	23850	12466	25234	12074
Powyżej 24 miesięcy More than 24 months	57262	32243	18779	10547	30157	17118	33982	18918
WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b								
Bez stażu pracy No work seniority	53714	29440	37500	20760	37425	20563	37345	20116
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej and less	25532	13635	21607	11742	24998	13607	26482	14360
1— 5	26678	11875	23449	10646	27249	12442	27309	12228
5—10	16911	8189	12262	5715	14390	6559	15029	6719
10—20	20953	10537	13749	6411	14785	6710	15201	6860
20—30	11729	4483	8578	3307	9271	3589	9586	3595
powyżej 30 lat more than 30 years	1315	199	2564	804	3007	962	3090	974

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. ^b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3—6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2013 r. wśród bezrobotnych było 26142 osoby (w tym 9630 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a From the date of registering in a labour office. ^b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3—6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2013 among the unemployed were 26142 persons (of which 9630 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 14 (82). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					<i>Unemployed persons who:</i>
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	3582	1901	1219	1406	<i>Undertaking employment in intervention works</i>
w tym kobiety	1696	1057	713	815	<i>of which women</i>
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	2353	3445	1097	1073	<i>Undertaking employment in public works</i>
w tym kobiety	1047	1099	292	301	<i>of which women</i>
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	20827	35819	15357	16497	<i>Started training or internship with the employer</i>
w tym kobiety	11977	21966	9408	9879	<i>of which women</i>
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	1839	1367	1438	<i>Started a social useful works</i>
w tym kobiety	1074	863	893	<i>of which women</i>
Liczba zgłoszonych ofert pracy	44174	55016	38776	43508	Number of submitted job offers

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 15 (83). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY^a**
EXPENDITURES OF LABOUR FUND^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in per cent	
OGÓŁEM	212,8	514,5	301,7	356,0	100,0	TOTAL
w tym:						<i>of which:</i>
Zasiłki dla bezrobotnych	92,9	122,6	122,4	135,9	38,2	<i>Unemployment benefits</i>
Szkolenia	9,2	16,9	4,3	4,9	1,4	<i>Training</i>
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	21,0	138,1	65,3	84,2	23,6	<i>Means for starting of economic activity and equipping of workseat</i>
Roboty publiczne	10,9	25,0	6,0	7,7	2,2	<i>Public works</i>
Prace interwencyjne	9,9	9,4	4,9	6,4	1,8	<i>Intervention works</i>
Stypendia za okres stażu	39,3	153,6	61,3	82,7	23,2	<i>Scholarships for intership period</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 130.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a See general notes, item 3 on page 130.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

Warunki pracy

Work conditions

TABL. 16 (84). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W wypadkach <i>In accidents</i>			Z liczby ogółem – powodujących nie- zdolność do pracy <i>Of total number – accidents resulting in an inability to work</i>			SPECIFICATION
		śmier- tel- nych <i>fatal</i>	cięż- kich se- rious	lżej- szych <i>ligh- ter</i>	1–3 dni <i>days</i>	4–20	21 dni i więcej <i>days and more</i>	
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM2005	3352	14	22	3316	13	811	2390	TOTAL
2010	3772	10	21	3741	33	1066	2459	
2012	3496	10	14	3472	42	1088	2269	
2013	3541	13	15	3513	64	947	2238	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	48	–	–	48	–	12	34	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł	1068	3	5	1060	13	250	760	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo przemysłowe	824	3	4	817	9	194	583	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo	248	1	3	244	1	57	183	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	466	4	1	461	9	171	243	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazyno- wa	224	2	–	222	3	44	165	<i>Transportation and stor- age</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	22	–	–	22	–	8	12	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja	14	–	1	13	–	4	8	<i>Information and commu- nication</i>
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa	35	–	–	35	4	7	17	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	68	–	–	68	1	13	51	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	29	–	–	29	2	7	16	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	81	–	–	81	4	30	46	<i>Administrative and sup- port service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	304	2	2	300	6	94	171	<i>Public administration and defence; compul- sory social security</i>
Edukacja	296	1	2	293	10	82	173	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	598	–	1	597	10	157	333	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	29	–	–	29	1	9	17	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa	11	–	–	11	–	2	9	<i>Other service activities</i>

^a Zgłoszone w danym roku
^a Registered in a given year.

TABL. 16 (84). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W wypadkach <i>In accidents</i>			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy <i>Of total number – accidents resulting in an inability to work</i>			SPECIFICATION	
		śmier- tel- nych <i>fatal</i>	cięż- kich se- rious	lżej- szych <i>lighter</i>	1–3 dni <i>days</i>	4–20	21 dni i więcej <i>days and more</i>		
NA 1000 PRACUJĄCYCH (WSKAŹNIK WYPADKOWOŚCI) PER 1000 EMPLOYED PERSONS (ACCIDENT RATE)									
OGÓŁEM	2005	7,37	0,03	0,05	7,29	0,03	1,78	5,25	TOTAL
	2010	7,88	0,02	0,04	7,82	0,07	2,23	5,14	
	2012	7,05	0,02	0,03	7,00	0,08	2,19	4,58	
	2013	7,17	0,03	0,03	7,11	0,13	1,92	4,53	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		8,96	–	–	8,96	–	2,24	6,35	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł		10,40	0,03	0,05	10,32	0,13	2,43	7,40	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo przemysłowe		9,86	0,04	0,05	9,78	0,11	2,32	6,98	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo		7,09	0,03	0,09	6,98	0,03	1,63	5,23	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5,04	0,04	0,01	4,99	0,10	1,85	2,63	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazyno- wa		6,70	0,06	–	6,64	0,09	1,32	4,94	<i>Transportation and stor- age</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		2,65	–	–	2,65	–	0,96	1,45	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja		2,20	–	0,16	2,04	–	0,63	1,25	<i>Information and commu- nication</i>
Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa		2,53	–	–	2,53	0,29	0,51	1,23	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		9,63	–	–	9,63	0,14	1,84	7,23	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		1,83	–	–	1,83	0,13	0,44	1,01	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		7,30	–	–	7,30	0,36	2,70	4,15	<i>Administrative and sup- port service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		8,85	0,06	0,06	8,74	0,17	2,74	4,98	<i>Public administration and defence; compul- sory social security</i>
Edukacja		4,52	0,02	0,03	4,48	0,15	1,25	2,64	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		12,95	–	0,02	12,93	0,22	3,40	7,21	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		4,72	–	–	4,72	0,16	1,46	2,76	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa		1,05	–	–	1,05	–	0,19	0,86	<i>Other service activities</i>

^a Zgłoszone w danym roku.
^a Registered in a given year.

TABL. 17 (85). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a**
(poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a
(excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struc- tion	handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	trans- port i gospo- darka maga- zynowa trans- port and storage	opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna health and social work
			razem total	w tym prze- twór- stwo przemy- słowe of which manu- factur- ing				
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY EVENTS CAUSING INJURY								
OGÓŁEM2005	3352	45	1362	1181	264	322	218	488
TOTAL 2010	3772	73	1251	1057	340	577	138	570
2012	3496	59	1136	874	308	464	182	510
2013	3541	48	1068	824	248	466	224	598
Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami che- micznymi <i>Contact with electrical voltage tem- perature, hazardous substances and chemicals</i>	101	–	54	49	3	13	7	8
Zderzenie z lub uderzenie w: <i>Horizontal or vertical impact with or against:</i>								
nieruchomy obiekt <i>a stationary object</i>	1076	15	252	196	60	112	84	231
obiekt w ruchu <i>object in motion</i>	705	10	269	189	55	116	35	69
w tym przez: <i>of which by:</i>								
spadający obiekt <i>falling object</i>	288	5	131	81	27	49	10	24
poruszający się lub transpor- towany obiekt <i>moving or transported object</i>	136	1	47	40	10	26	11	9
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym <i>Contact with sharp, coarse and rough object</i>	462	7	190	167	56	76	8	46
w tym kontakt z przedmiotem ostrym <i>of which contact with sharp ma- terial agent</i>	257	3	133	123	18	58	3	19
Uwięzienie, zmiżdżenie <i>Pretension, crush, etc.</i>	231	6	101	83	25	30	14	23
Obciążenie fizyczne lub psychiczne. <i>Physical or mental stress</i>	479	2	116	77	21	67	44	116
w tym obciążenie układu mię- śniowo-szkieletowego <i>of which physical stress on the muscular-skeletal system</i>	433	2	109	73	21	61	40	103
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia <i>Aggression human or animal</i>	83	7	13	7	2	2	12	25
Pozostałe <i>Others</i>	404	1	73	56	26	50	20	80

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 17 (85). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which						
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	trans- port i gospo- darka maga- zynowa trans- port and storage	opieka zdrow- otna i pomoc spo- leczna health and social work
			razem total	w tym prze- twór- stwo przem- ysłowe of which manu- factur- ing				

PRZYCZYNY WYPADKÓW
CAUSES OF ACCIDENTS

OGÓŁEM	2005	6335	78	2751	2372	653	597	384	732
TOTAL	2010	6940	124	2534	2158	736	1039	248	907
.....	2012	6485	97	2385	1805	633	853	349	791
.....	2013	6662	72	2304	1776	500	948	386	892
Niewłaściwy stan czynnika materialnego		669	9	261	213	41	72	51	72
<i>Inappropriate condition of material objects/agents</i>									
Niewłaściwa organizacja: <i>Inappropriate organization of:</i>									
pracy		310	5	136	110	39	26	7	51
<i>work</i>									
stanowiska pracy		419	4	153	107	32	49	23	94
<i>work post</i>									
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym		476	4	225	171	44	79	21	55
<i>Absence or inappropriate use of material objects/agents</i>									
Nieuzywanie sprzętu ochronnego		101	1	60	50	8	16	3	2
<i>Not using protective equipment</i>									
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika		409	5	205	152	35	52	12	50
<i>Inappropriate wilful employee action</i>									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b		107	–	23	17	3	8	8	29
<i>Inappropriate mental-physical condition of employee^b</i>									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		3663	36	1131	865	277	563	239	464
<i>Incorrect employee action</i>									
Inne		508	8	110	91	21	83	22	75
<i>Other</i>									

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.

^a Registered in a given year. ^b Caused by, i.a.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18 (86). **POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE ^a**
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	3041	2247	2161	2145	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	20	16	9	9	<i>of which fatal accidents</i>
Wydarzenia powodujące urazy:					<i>Events causing injury:</i>
upadek osób	1516	1173	1151	1203	<i>persons falling</i>
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	200	166	186	171	<i>persons hit or crushed by falling objects</i>
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	78	50	36	48	<i>persons run over, hit or caught by moving means of transport</i>
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	371	294	286	228	<i>persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment</i>
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	371	241	175	162	<i>persons hit, crushed or bitten by animals</i>
działanie:					<i>influence of:</i>
skrajnych temperatur	23	10	10	10	<i>extreme temperatures</i>
materiałów szkodliwych	2	1	4	2	<i>hazardous materials</i>
inne wydarzenia	480	312	313	321	<i>other events</i>

^a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Who received one-off accident compensations.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19 (87). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA ^a**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Grand total		Zagrożenie związane Hazard connected with					
				ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions		z maszynami szczególnie niebezpiecznymi particularly dangerous machinery	
		ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed									
OGÓŁEM	2005	110,6	85,0	80,3	56,8	19,6	19,2	10,8	9,0
TOTAL	2010	94,2	68,8	70,3	48,0	13,7	12,3	10,2	8,5
	2012	105,3	73,2	77,5	50,0	16,5	14,3	11,4	8,8
	2013	117,2	80,4	83,4	52,8	21,9	19,5	11,9	8,1
sektor publiczny		91,3	74,0	45,7	29,3	39,0	38,9	6,6	5,8
<i>public sector</i>									
sektor prywatny		129,3	83,3	101,0	63,8	13,8	10,4	14,4	9,2
<i>private sector</i>									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 19 (87). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie związane Hazard connected with					
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions		z maszynami szczególnie nie- bezpiecznymi particularly dan- gerous machinery	
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynni- ków of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	86,3	68,4	64,0	61,3	2,4	2,0	20,0	5,1
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł	204,3	128,0	147,2	83,7	34,8	29,8	22,4	14,5
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe .. of which manufacturing	192,4	137,8	136,9	88,9	36,3	32,6	19,2	16,3
<i>Construction</i>								
Budownictwo	148,4	135,8	110,5	100,2	26,9	26,0	11,0	9,7
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	12,4	9,1	5,8	3,8	3,7	2,8	2,9	2,4
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazyno- wa	77,5	74,3	13,0	10,7	55,9	55,1	8,6	8,5
<i>Transportation and storage</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1,8	0,6	0,6	0,6	–	–	1,2	–
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	564,0	549,1	557,8	549,1	–	–	6,2	–
<i>Administrative and support service activities</i>								
Edukacja	42,5	42,5	40,7	40,7	1,2	1,2	0,6	0,6
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społecz- na	29,9	16,5	29,6	16,3	0,2	0,2	–	–
<i>Human health and social work activ- ities</i>								

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 20 (88). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA ^a WEDŁUG GRUP CZYNNIKÓW ZAGROŻEŃ**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYEES WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS ^a BY GROUPS OF HAZARDOUS FACTORS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w osobach <i>in persons</i>				w odsetkach <i>in per cent</i>	
O G Ó Ł E M	22422	18700	20058	22064	100,0	T O T A L
zagrożenia związane:						<i>hazard connected</i>
Ze środowiskiem pracy	16268	13960	14759	15700	71,2	<i>With work environment</i>
działanie:						<i>influence of:</i>
jednej grupy czynników	11506	9526	9527	9943	45,1	<i>one group of factors</i>
dwóch i więcej grup czynników	4762	4434	5232	5757	26,1	<i>two or more groups of factors</i>
Z uciążliwością pracy	3963	2710	3134	4117	18,7	<i>With strenuous work</i>
działanie:						<i>influence of:</i>
jednej grupy czynników	3898	2433	2731	3663	16,6	<i>one group of factors</i>
dwóch i więcej grup czynników	65	277	403	454	2,1	<i>two or more groups of factors</i>
Z czynnikami mechanicznymi	2191	2030	2165	2247	10,2	<i>With mechanical factors</i>
działanie:						<i>influence of:</i>
jednej grupy czynników	1823	1691	1677	1525	6,9	<i>one group of factors</i>
dwóch i więcej grup czynników	368	339	488	722	3,3	<i>two or more groups of factors</i>

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 21 (89). **ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^a W 2013 R.**
PAID EMPLOYEES ON POSITION FOR WHICH EVALUATION OF OCCUPATIONAL RISK WAS DONE^a IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowadzenie oceny ryzyka zawodowego <i>Evaluation of occupational risk</i>	Wylimowanie lub ograniczenie ryzyka zawodowego <i>Elimination or limitation of occupational risk</i>	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego <i>Appliance of means to elimination or limitation of occupational risk</i>		
			techniczne <i>technical</i>	organizacyjne <i>organizational</i>	ochrony indywidualnej <i>individuality protection</i>
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości <i>per 1000 paid employees of total surveyed</i>					
OGÓŁEM	248	134	27	48	88
TOTAL					
sektor publiczny	228	132	25	49	87
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	257	135	27	47	88
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	131	192	6	28	165
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł	270	131	29	40	99
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe	239	120	33	44	84
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo	294	184	30	84	84
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	204	82	11	23	44
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa	327	193	45	55	87
<i>Transportation and storage</i>					
Informacja i komunikacja	230	109	54	76	34
<i>Information and communication</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	175	150	43	99	111
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	558	400	–	–	400
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja	97	48	23	16	26
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	236	164	28	86	117
<i>Human health and social work activities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str.133.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 133.

TABL. 22 (90). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

CHOROBY	Liczba przypadków <i>Number of cases</i>		DISEASES
	w liczbach bezwzględ- nych <i>in absolute numbers</i>	na 100 tys. zatrudnio- nych <i>per 100 thous. paid employees</i>	
OGÓŁEM2005	304	82,1	TOTAL
.....2010	118	29,7	
.....2012	95	23,3	
2013	115	28,9	
w tym:			<i>of which:</i>
Pylice płuc	11	2,8	<i>Pneumoconioses</i>
Choroby opłucnej lub osierdzia wywołane pyłem azbestu	1	0,3	<i>Diseases of pleura or pericardium in- duced by asbestos dust</i>
Astma oskrzelowa.....	–	–	<i>Bronchial asthma</i>
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodo- wane nadmiernym wysiłkiem głosowym	41	10,3	<i>Chronic diseases of vocal organ related to excessive vocal effort</i>
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w śro- dowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	2	0,5	<i>Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environ- ment</i>
Choroby skóry	2	0,5	<i>Skin diseases</i>
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	2	0,5	<i>Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed</i>
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykony- wania pracy	5	1,3	<i>Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is per- formed</i>
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślima- kowego spowodowany hałasem	3	0,8	<i>Bilateral permanent noise-induced hear- ing loss of cochlear type</i>
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa	42	10,5	<i>Infectious and parasitic diseases or their sequels</i>

Źródło: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Source: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 23 (91). **KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH^a**
Stan w dniu 15 XII
PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a
As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne <i>Preventive food</i>	Napoje <i>Drinks</i>	Inne środki odżywcze <i>Other nutrition</i>	Dodatki pieniężne <i>Special pay</i>	Skrócony czas pracy <i>Short-time work</i>	Dodatki urlopy <i>Extra leaves</i>	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze <i>Entitlements arising from work in particular conditions^b</i>
OGÓŁEM	2005	24212	30414	5467	35239	1654	1183	11436
TOTAL	2010	25669	25224	3564	19460	2742	436	242
	2012	20162	34143	2964	14363	2668	204	375
	2013	18696	29545	3241	13578	2739	215	439
sektor publiczny		4676	10866	922	4738	1125	132	113
<i>public sector</i>								
sektor prywatny		14020	18679	2319	8840	1614	83	326
<i>private sector</i>								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		870	693	–	–	–	–	–
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł		13235	17309	2245	6444	1443	42	345
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe ... <i>of which manufacturing</i>		6481	11972	1034	2769	633	11	33
Budownictwo		2686	3582	224	2211	22	3	–
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		491	1580	87	640	6	20	4
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa . <i>Transportation and storage</i>		1015	1160	685	2739	18	40	46
Informacja i komunikacja		–	70	–	–	1	1	–
<i>Information and communication</i>								
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		126	174	–	83	20	–	1
<i>Professional, scientific and technical activities</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		47	520	–	448	–	–	–
<i>Administrative and support service activities</i>								
Edukacja		3	635	–	852	–	–	–
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna <i>Human health and social work activities</i>		223	3822	–	119	1229	109	43

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str.132.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 6 on page 132.

TABL. 24 (92). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY
I CHOROÓB ZAWODOWYCH^a

OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit		
	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensa- tions	ogółem total	w tym z tytułu wypadków przy pracy of which occupational accidents compensa- tions	
OGÓŁEM	2005	1106	1061	2485	2331
TOTAL	2010	1504	1471	3472	3375
	2012	1220	1181	3663	3568
	2013	1348	1247	3773	3742
sektor publiczny		505	497	3920	3834
public sector					
sektor prywatny		843	750	3685	3681
private sector					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		24	23	4508	4248
Agriculture, forestry and fishing					
Przemysł		608	517	3872	3900
Industry					
w tym przetwórstwo przemysłowe		449	430	3967	3934
of which manufacturing					
Budownictwo		155	154	4392	4388
Construction					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		105	104	3176	3176
Trade; repair of motor vehicles ^Δ					
Transport i gospodarka magazynowa		69	69	3771	3771
Transportation and storage					
Informacja i komunikacja		2	2	3500	3500
Information and communication					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		7	7	2186	2186
Professional, scientific and technical activities					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		3	3	1400	1400
Administrative and support service activities					
Edukacja		54	53	3559	3393
Education					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		320	314	3513	3418
Human health and social work activities					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities.